

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Регулювання розвитку стартап-підприємництва в Україні» здобувача ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» Мазур Анастасії Вікторівни

1. Актуальність теми дисертації

За останні два десятиліття економіка знань, індустрія інформаційних технологій та інноваційна модель розвитку країн стали рушійними силами глобальної економічної конкурентоспроможності. Україна не стоїть осторонь цих явищ і демонструє зростаючу динаміку розвитку стартап-підприємництва, що підтверджується позиціями в міжнародних рейтингах та індексах. За останні роки українські стартапи освоїли нові галузі, продовжують залучати закордонні та вітчизняні інвестиції. Новими галузями стали такі як оборонна сфера, кібербезпека, медицина, здоров'я, підтримка психічного здоров'я та освіта. Це створює сприятливе середовище для зростання вітчизняної екосистеми стартапів. Важливу роль у розвитку стартап-підприємництва відіграє регулювання та сформована екосистема, що розширює можливості для створення стартапами нових робочих місць, приваблення та збереження талантів, збільшення податкових надходжень, розроблення інноваційних рішень на державному, регіональному та місцевому рівнях. Регулювання розвитку стартап-підприємництва в Україні ще не було об'єктом спеціального, комплексного економічного дослідження. Передусім це спричинене тим, що українські науковці досліджували стартапи у розрізі екосистеми окремих міст та нормативно-правової бази. Ситуація змінилася після того, як стартапи стали одними із активних учасників на світовому ринку та їх масштабування вплинуло на інноваційний розвиток країн. Тому тематика дослідження регулювання розвитку стартап-підприємництва в Україні є актуальною.

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Львівського національного університету імені Івана Франка, протокол № 77/11 від 27.11.2019 року.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертаційне дослідження виконане на кафедрі менеджменту Львівського національного університету імені Івана Франка та є складовою частиною її науково-дослідної роботи в межах теми «Управління конкурентоспроможністю агропродовольчої продукції в господарській системі України» (номер державної реєстрації 0120U101814).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому викладено авторський підхід до дослідження регіональних стартап екосистем в Україні на основі багатофакторного порівняльного аналізу. Систематизовано різні наукові підходи до життєвих циклів та запропоновано модифіковану шестиетапну модель життєвого циклу стартапів з додаванням етапу стабілізації до класичної моделі, розширено підхід до управління стартапи на основі класифікації піраміди потреб Абрахама Маслоу. Розроблено авторську чотирирівневу систему регулювання розвитку стартап - підприємництва (зокрема мега-, макро-, мезо- та мікрорівні), з відповідними суб'єктами, об'єктами та інструментами взаємодії між ними (функціями, методами, правилами та нормами). Проаналізовано розвиток стартапів в Україні, їхню динаміку та фінансування, обґрунтовано вагомий внесок стартапів у економічний розвиток України. Комплексно досліджено чотирирівневу систему регулювання розвитку стартап-підприємництва, здійснено регіональне рейтингування регіональних стартап-екосистем України, на основі багатофакторного порівняльного аналізу за такими показниками як кількість стартапів, кількість коворкінгів та хабів, кількість акселераторів та інкубаторів, кількість університетів, кількість продуктових компаній, кількість сервісних компаній. Обґрунтовано вагомий внесок стартапів в розвиток економіки України на різних етапах – від її становлення до функціонування в умовах викликів повномасштабної російської агресії.

Дисертанткою аргументовано необхідність покращення співпраці суб'єктів екосистеми стартап-підприємництва: бізнес, держава, стартапери, заклади вищої освіти. Обґрунтовано доцільність використання запропонованої моделі, що забезпечить послідовність розроблення ефективної та відкритої екосистеми стартапів із урахуванням інтересів усіх учасників, через взаємодію, обмін досвідом та результатами від впроваджених рішень. Стратегічні орієнтири державного регулювання діяльності стартапів необхідно визначати з огляду на регіональні особливості, перешкоди, інфраструктурні, безпекові проблеми, пов'язані зокрема із російсько українською війною. Здобувачка обґрунтувала висновок, згідно з яким перспективним напрямком для розвитку стартап-підприємництва в Україні в умовах війни є створення академічної платформи для стартапів у співпраці закладів вищої освіти та кооперації з бізнесом і державної підтримки.

Результати досліджень, які наведені у дисертаційній роботі та опубліковані у наукових статтях, належать авторці і є її науковим доробком.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій

Одержані результати є науково обґрунтованими і достовірними, оскільки повністю підтверджуються сучасними та взаємодоповнюючими методами досліджень. Достовірність досліджень та отриманих результатів зумовлюється використанням належної інформаційної бази: наукові праці, статті вітчизняних та зарубіжних вчених, монографії, статистичні матеріали, міжнародні рейтингові звіти, законодавчі та нормативні документи. Одержані результати багаторазово апробовано у вигляді доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях та перевірено під час рецензування публікацій у фахових виданнях, в тому числі у наукових виданнях іноземних держав.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

У дисертації удосконалено:

- теоретико-прикладні положення моделі регулювання розвитку стартап-підприємництва в умовах глобальної ринкової економіки як наскрізної системи на чотирьох рівнях, яка включає державну й інфраструктурну підтримки, професійні об'єднання, а також підприємницьке саморегулювання, розмежовує управлінські впливи на розвиток стартапів залежно від етапу їх життєвого циклу, що дає змогу усвідомлено аналізувати і розробляти заходи щодо їх розвитку, та сприятиме покращенню підприємницького клімату для стартапів в Україні;
- комплексну модель оцінювання регіональних стартап-екосистем як системи взаємодії інституцій підтримки розвитку стартапів на основі обробки відкритих даних щодо кількості заснованих стартапів і обсягу залученого фінансування методом багатofакторного порівняльного аналізу з використанням рейтингових коефіцієнтів і порівняльних структурних графів для виявлення напрямів оптимізації та розвитку стартапів з метою створення стартап-платформи інноваційного відновлення України в умовах війни;
- науково-прикладні підходи до налагодження взаємодії учасників регіональної стартап-екосистеми у моделі академічної платформи стартапів, що передбачає баланс інтересів стартапів, бізнесу, держави, ЗВО, яка вимірюється ключовими показниками ефективності (KPI), зумовлює створення синергічних позитивних соціально-економічних ефектів (стратегія Win-Win-Win), і може бути дієвим інструментом регіональної стратегії та політики розвитку стартап-підприємництва в Україні;

набули подальшого розвитку:

- науково-теоретичні підходи до понятійно-категоріального апарату в частині тлумачення сутності стартапів, стартап-підприємництва через їх специфічні відмінності від інших видів підприємницької діяльності, доповнення диференціації у видовій класифікації, а також модифікацію моделі управління життєвого циклу стартапів, які дають змогу точніше ідентифікувати, сформувані та диверсифікувати механізми регулювання стартап-підприємництва;

- концепція ієрархічної природи потреб, заснована на класифікації Маслоу, у частині ідентифікації, систематизації та ранжування потреб споживачів як аналітичний інструмент, що дасть змогу покращити процеси генерування та валідації підприємницьких ідей для стартапів у проєктноорієнтованому навчальному процесі з інноваційного підприємництва, а також більш ефективно комбінувати інструменти управління життєвим циклом у разі виходу стартапів на ринок;

- науково-методичні підходи до виявлення та обґрунтування взаємозв'язків між економічними процесами і тенденціями за допомогою моделювання чинників впливу на розвиток стартап-підприємництва в Україні, зокрема на економічну ситуацію загалом та в розрізі окремих складових, використання їх для подальшого прогнозування розвитку стартап-підприємництва та програмування напрямків їх регулювання на різних рівнях на основі принципів акумуляції, інноваційності, мобілізації та конкретності;

- стратегічні засади державного регулювання розвитку стартап-підприємництва в Україні з урахуванням міжнародного досвіду застосування регуляторних інструментів та проєктування їх на динаміку соціально-економічного стану України в умовах війни, що дають змогу сфокусуватися на пріоритети та критичні потреби, спричиненої російською агресією, та, таким чином, підвищити рівень практичного впровадження інновацій.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

6.1. Статті у наукових фахових виданнях України:

6.2.

1. Кохан М. О., Мазур А. В. Регіональні детермінанти розвитку екосистем стартапів у місті Львові. *Регіональна економіка*. 2019. №4. С.74-86. URL: https://re.gov.ua/doi/re2019.04.074_u (особистий внесок автора – 0,35 друк. арк.: досліджено екосистему стартапів у м. Львові)
2. Кохан М. О., Мазур А. В. Стратегія розвитку стартап-підприємництва в Україні з урахуванням досвіду Німеччини. *Стратегія економічного розвитку України*. 2021 №21. С. 34-53. URL: <http://sedu.kneu.edu.ua/article/view/250459> (особистий внесок автора – 0,53 друк. арк.: обґрунтовано напрямки розвитку)

стартап-підприємництва у співпраці між стартапами, державними структурами, освітнім та комерційним середовищем).

3. Кохан М. О., Мазур А.В. Державне регулювання стартап-підприємництва. *Формування ринкової економіки*. 2021. №45. С. 130-143. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/economics/article/view/3941> (особистий внесок автора – 0,35 друк. арк.: обґрунтовано напрямки покращення державного регулювання стартап-підприємництва в Україні).
4. Мазур А. В. Стан та тенденції фінансування стартапів в Україні. *Формування ринкової економіки*. 2021. №46. С. 164-174. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/economics/article/view/3841> (0,53 д.а.)
5. Мазур А. В. Проблематика розвитку стартап-підприємництва в історії філософських вчень. *Формування ринкової економіки*. 2022. №47. С. 127-134. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/economics/article/view/3940> (0,38 д.а.)
6. Мазур А. В. Роль закладів вищої освіти у розвитку стартап-екосистеми (на прикладі Львівських ЗВО). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Економічна»*. 2023. № 104. С. 89-99. URL: <https://periodicals.karazin.ua/economy/article/view/21964> (0,53 д.а.)

6.2. Публікації у наукових періодичних виданнях, що індексуються у наукометричних базах Web of Science Core Collection:

1. Petrunenko I., Plotnikova M., Nieliepoa A., Bilousko T., Mazur A., Goncharenko I. Development and support of small innovative entrepreneurship in Europe and the USA Support for small innovative entrepreneurship in Europe and the USA. *Revista San Gregorio*. 2020. № 42. Pp. 194-205. URL: <https://revista.sangregorio.edu.ec/index.php/REVISTASANGREGORIO/article/view/1554> (особистий внесок автора – 0,12 друк. арк.: проведено аналіз підтримки малого інноваційного підприємництва у Німеччині)

6.3. Публікації у наукових періодичних виданнях інших держав:

1. Petrunenko I., Plotnikova M., Nieliepoa A., Bilousko T., Mazur A., Goncharenko I. Innovative Entrepreneurship in Countries of Eastern Europe. *International Journal of Economics and Business Administration*. 2020. №8. Pp.127-140. (Scopus Indexed) URL: <https://ijeba.com/journal/531> (особистий внесок автора – 0,12 друк. арк.: обґрунтовано практичні механізми формування інноваційного підприємництва та подальші шляхи стимулювання розвитку інноваційного підприємництва)

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

1. Кохан М.О., Мазур А.В. Elements of startup ecosystem. *Scientific Achievements of Modern Society*. 2020. Pp.165-169. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/05/SCIENTIFIC-ACHIEVEMENTS-OF-MODERN-SOCIETY-28-30.04.2020.pdf> (особистий внесок автора – 0,11 друк. арк.: класифікаційна ознака стартапів за взаємодією екосистеми стартапів).
2. Кохан М.О., Мазур А.В. Insurtech стартапи у страховому бізнесі. *Вдосконалення фінансово-кредитного механізму забезпечення інноваційного розвитку економіки: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*. 2020. С.27-29. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/12901/1/Osoblyvosti_vprovadzhennia.pdf (особистий внесок автора – 0,08 друк. арк.: обґрунтовано впровадження стартапів у страховому бізнесі).
3. Кохан М.О., Мазур А.В. Основні етапи розвитку стартапів та стейкхолдери. *XI Міжнародна науково-практична конференція «Управління проектами: проектний підхід в сучасному менеджменті»*. 2020. С.157-161. https://odaba.edu.ua/upload/files/KONFERENTSIYA-UP_2020_-CH1.pdf (особистий внесок автора – 0,1 друк. арк.: обґрунтовано поділ учасників стартап-екосистеми відповідно до етапу життєвого циклу).
4. Мазур А.В. Механізми управління діяльністю стартапів. *XXVII Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих учених «Актуальні проблеми функціонування господарської системи України» ЛНУ ім. І. Франка*. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Program_XXVII_MNKSAMU_2020.pdf (0,11 д.а.)
5. Мазур А. В. Залучення фінансових ресурсів у стартапи. *Фінансові інструменти сталого розвитку економіки : матеріали III міжнародної науково-практичної конференції*. 2021. С. 323-326. URL: <https://cutt.ly/bwkwc2H5> (0,16 д.а.)
6. Мазур А.В. Залучення міжнародних фінансів у екологічні стартапи. *Фінансові інструменти сталого розвитку економіки: матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції*. 2022. С. 439-441. URL: <https://cutt.ly/RwkwxgUt> (0,11 д.а.)
7. Мазур А.В. Напрямки діяльності українських стартапів в умовах війни. *XXIX Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих учених «Актуальні проблеми функціонування господарської системи України» ЛНУ ім. І. Франка*. 2022. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/05/Program_XXIX_MNKSAMU_2022.pdf (0,11 д.а.)
8. Mazur A. Activities and challenges of startups in Ukraine in wartime. *Тенденції та перспективи розвитку економіки України в умовах сучасних викликів. Матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції*. 2023. С.58-59. URL: <http://csbc.edu.ua/documents/student/190423.pdf> (0,11 д.а.)

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Отримані результати розширюють та доповнюють теоретичні та наукові аспекти дослідження стартап-підприємництва, вдосконалюють методологію дослідження регіональних стартап-екосистем, тому мають важливе наукове значення для вивчення стартап-підприємництва в Україні, можуть бути використані в наукових студіях, підручниках, та довідковій літературі, а також у навчальних курсах з стартап-підприємництва для студентів гуманітарних та технічних спеціальностей закладів вищої освіти України. Результати дисертаційного дослідження на тему «Регулювання розвитку стартап підприємництва в Україні використовуються у навчальному процесі Львівського національного університету імені Івана Франка, зокрема у викладанні дисциплін «Start-up менеджмент» та «PR-менеджмент» для студентів другого курсу (бакалаврського рівня освіти) (довідка №107 від 28.08.2023 та №2203-I від 28.08.2023).

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі, де вони можуть бути застосовані

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що нагромаджений фактичний матеріал, спосіб його узагальнення та систематизації, наведені приклади та висновки роботи дозволяють використовувати у практичній діяльності стартаперів та в діяльності органів виконавчої влади, місцевого самоврядування щодо розроблення напрямків розвитку стартапів в сучасних умовах. Позитивну оцінку отримали пропозиції здобувачки щодо впровадження міжнародного досвіду у регулюванні стартап-підприємництва в Україні, з урахуванням досвіду Німеччини у процесі проведення дослідження у рамках виконання міжнародного проєкту «Партнерство університетів України та Німеччини з трансферу технологій» (German Ukrainian Technology Transfer University Partnership) за грантом Німецької служби академічних обмінів DAAD (ID 57449224), що реалізувалася Львівським національним університетом імені Івана Франка в партнерстві із Вюрцбурзьким університетом Юліуса Максиміліана та Київським академічним університетом у 2019-2022 рр. Практична цінність результатів дослідження підтверджується: Відділом економічного розвитку, містобудування, архітектури, ЖКГ, цивільного захисту та екології Жашківської міської ради Черкаської області прийнято рекомендації щодо формування співпраці між державними структурами, малими підприємствами-стартапами, освітнім та комерційним середовищем для створення ефективного середовища для початкового залучення та розвитку стартапів в сучасних умовах викликів (довідка №79/01-05 від 01.06.2023); результати наукового дослідження були

використані Товариством з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Львівського університету «Інновації та підприємництво», зокрема в частині розроблення методології проєктоорієнтованого викладання стартап-дисциплін, розвитку міжнародного співробітництва з трансферу технологій, використання досвіду діяльності академічних та регіональних центрів інноваційного підприємництва Німеччини для Наукового парку Ihub Science Park Lviv University (довідка №01/23 від 30.06.2023); рекомендації щодо створення академічної платформи для стартапів у співпраці освіти, держави та бізнесу у діяльності ЛКП «Центр підтримки підприємництва» Департаменту економічного розвитку Львівської міської ради (довідка №05 від 01.09.2023).

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України.

Дисертацію заслухано та обговорено на науковому семінарі кафедри менеджменту Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 3 від 07. 09. 2023 року). У ході обговорення дисертації суттєвих зауважень, які стосуються суті роботи, не було висунуто.

Загальний висновок про відповідність роботи вимогам та підсумок по публікаціях.

На основі вищесказаного можна зробити такі висновки щодо поданої дисертаційної роботи:

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації отриманих результатів, науковою новизною, обґрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота «Регулювання розвитку стартап-підприємництва в Україні» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» з наступними змінами та п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 з наступними змінами.

2. Дисертація *відповідає* спеціальності 073 «Менеджмент» (галузь знань 07 «Управління та адміністрування»).

3. Наукові праці Мазур Анастасії Вікторівни, опубліковані за результатами дисертаційної роботи, за кількістю та якістю **відповідають** пп. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

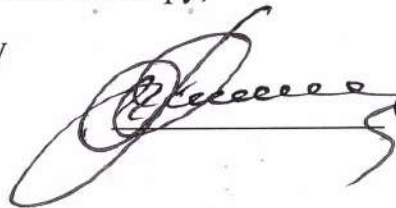
4. Дисертація «Регулювання розвитку стартап-підприємництва в Україні» Мазур Анастасії Вікторівни *рекомендується* для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Головуючий на засіданні наукового семінару,

Завідувач кафедри менеджменту

док. ек. наук, професор

04 . 09 .2023 року

Олександр КУНДИЦЬКИЙ

Підпис професора Олександра КУНДИЦЬКОГО засвідчую.

Вчений секретар

Львівського національного
університету імені Івана Франка,

доц.

Ольга ГРАБОВЕЦЬКА